

Czy bierzmowanie jest sakramentem dojrzałości chrześcijańskiej?

XXVII Sympozjum Liturgiczne w Łądzie

(Łąd n. Wartą, 18 października 2013 r.)

W dniu 18 października 2013 r. w Wyższym Seminarium Duchownym Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie nad Wartą odbyło się XXVII Sympozjum Liturgiczne pod patronatem Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego i ks. dra Marka Chmielewskiego SDB — Inspektora Pilskiej Prowincji Salezjanów. Tegoroczne spotkanie naukowe przebiegało pod hasłem: *Czy bierzmowanie jest sakramentem dojrzałości chrześcijańskiej?*

Sympozjum zgromadziło zarówno duchownych, jak i świeckich, reprezentujących różne ośrodki naukowe, oraz kleryków przygotowujących się do kapłaństwa z trzech seminariów duchownych. Wzięło w nim udział ok. 50 osób.

Otwarcia obrad spotkania dokonał ks. dr hab. Mariusz Chamarczuk SDB (UKSW) — Rektor Wyższego Seminarium Duchownego Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie nad Wartą, po którym przywitał wszystkich przybyłych gości organizator łądzkich sympozjów liturgicznych — ks. dr Radosław Błaszczuk SDB.

W pierwszej sesji głos zabrali: ks. prof. dr hab. Czesław Krakowiak (KUL) na temat: *Ordo Confirmationis w soborowej reformie sakramentu bierzmowania* oraz ks. prof. dr hab. Helmut Sobeczko (UO) na temat: *Współczesne spory teologiczno-pastoralne dotyczące celebracji sakramentu bierzmowania*.

Pierwszy prelegent we wprowadzeniu do swego wykładu ukazał historię sprawowania sakramentu bierzmowania na przestrzeni wieków aż do reformy Soboru Watykańskiego II, której owocem było *Ordo Confirmationis*. Jak podkreślił referent, w procesie jego powstawania zasadniczą rolę odegrały następujące zagadnienia, które były brane pod uwagę przez ojców soborowych: teologia sakramentu bierzmowania (czym on jest w swojej istocie) szczególnie w relacji do sakramentu chrztu

świętego oraz aspekty pastoralne: problem szafarza, świadków i wieku kandydatów do jego przyjęcia. W dalszej kolejności każdy z nich został omówiony. Następnie prezentujący swój referat scharakteryzował wskazania soborowe odnośnie do sakramentu bierzmowania. Zaliczył do nich m.in.: wspomniany już związek bierzmowania z sakramentem chrztu i Eucharystią, związek z Kościołem oraz kolejność sprawowania sakramentów inicjacji chrześcijańskiej.

W końcowej części swojego wystąpienia prelegent zwrócił uwagę na rolę i zadanie rodziców w czasie celebracji sakramentu bierzmowania: są oni jedynie osobami przedstawiającymi kandydatów, a nie świadkami.

Kolejny referent zaprezentował obecnym współczesne spory mentalnościowe w rozumieniu i interpretacji sakramentu bierzmowania, nazywając je w temacie swojego wystąpienia „sporami teologiczno-pastoralnymi”. We wprowadzeniu ukazał sprzedającą, że Sobór Watykański II nie zaprezentował żadnej nowej teologii sakramentu bierzmowania, jedynie skupił się na pewnych rozwiązaniach pastoralnych, na które należało zwrócić uwagę. W pierwszej kolejności referujący omówił podstawowy błąd duszpasterski, polegający na zapomnianiu o eklezjalnym charakterze omawianego sakramentu. Zadaniem bierzmowania bowiem jest doskonalsze złączenie chrześcijanina po jego przyjęciu ze wspólnotą Kościoła poprzez bycie autentycznym świadkiem wiary. W drugiej kolejności omawiający swój temat ukazał kolejny błąd duszpasterski, polegający na odrywaniu sakramentu bierzmowania od innych sakramentów świętych, szczególnie chrztu i Eucharystii. Z tego powodu m.in. imię chrzcielne powinno być zachowane również przy bierzmowaniu. Kolejny problem duszpasterski, który został przedstawiony i omówiony, dotyczył podejmowania szeregu dyskusji na temat wieku kandydatów do przyjęcia interesującego nas sakramentu, który mentalnie kładzie akcent na wysiłku duszpasterzy związanym z przygotowaniem młodzieży, a pozostawia w cieniu istotę sakramentu, polegającą na prawdziwym darze umocnienia pochodzącym od Ducha Świętego.

Godnym zauważenia jest fakt, iż prelegent w swoim wystąpieniu wprost odpowiedział na pytanie zawarte w temacie sympozjum. Wskazał, że sakrament bierzmowania nie jest sakramentem dojrzałości chrześcijańskiej. Według niego jest potrzebny w procesie dojrzwania chrześcijańskiego. Sakramentem dojrzwania jest Eucharystia, zwłaszcza Wiatyk, przyjmowany przez chrześcijanina z wiarą w finalnym momencie życia. Popęłnianie powyższych błędów prowadzi do nieprecyzyjnego obrazu i rozumienia sakramentów inicjacyjnych, zarówno u duszpasterzy, jak i wiernych.

Po dwóch interesujących wykładach był przewidziany czas na dyskusję, który stworzył okazję uczestnikom sympozjum do poruszenia pewnych kwestii pastoralnych związanych z celebrowaniem sakramentu bierzmowania.

Centralnym momentem sympozjum liturgicznego była uroczysta Eucharystia koncelebrowana pod przewodnictwem ks. prof. dra hab. Helmuta Sobeczki (UO).

Słowo Boże podczas celebracji eucharystycznej wygłosił ks. dr Mariusz Majewski — kapelan ks. bpa dra Stefana Cichego, nieobecnego z powodu choroby.

W drugiej sesji głos zabrali: ks. dr Mariusz Majewski, który odczytał referat nieobecnego bpa Cichego na temat: *Celebracja sakramentu bierzmowania z perspektywy posługi biskupa*, ks. prof. UO dr hab. Erwin Mateja (UO) na temat: *Sakrament bierzmowania w duszpasterstwie parafialnym*, oraz ks. dr Mirosław Wierzbicki SDB (UPS – Rzym) na temat: *Przygotowanie młodzieży do sakramentu bierzmowania we Włoszech w świetle pedagogii św. Jana Bosko*.

Pierwszy prelegent w imieniu ks. bpa Stefana Cichego dokonał odczytu referatu, który był w większości zaprezentowaniem instrukcji katechetyczno-pastoralnej w sprawie przygotowania młodzieży do sakramentu bierzmowania w diecezji legnickiej. Jest on owocem Pierwszego Synodu Diecezji Legnickiej. Jest wyrazem troski pasterza diecezji o dobre przygotowanie i przeżycie liturgii sakramentu bierzmowania w parafiach objętych jego jurysdykcją. Instrukcja omawia interesujący nas sakrament w trzech istotnych fazach: przygotowanie, celebracja i okres po celebracji. Każda z nich została dość szczegółowo omówiona. Przy charakterystyce pierwszej z nich prelegent we wprowadzeniu określił czas przygotowania do sakramentu bierzmowania: trzy lata. Odbywa się ono zarówno w szkole — na lekcjach katechezy, jak i przy parafii. Dzieli się ono na przygotowanie dalsze, bliższe i bezpośrednie. Istotnym elementem tego czasu jest możliwość spotkania kandydatów z biskupem jeszcze przed bierzmowaniem. W diecezji legnickiej świadkami bierzmowania mogą być ojcowie i matki chrzestne. Referent omawiając celebrację sakramentu bierzmowania, zwrócił uwagę na wiele istotnych elementów tej liturgii, które są często zaniedbywane w wielu parafiach o których wspomina instrukcja: ozdobienie chrzcielnicy i paschału, przygotowanie identyfikatorów z imionami kandydatów, wcześniejsze omówienie formularza mszalnego z szafarzem sakramentu, proklamację liturgii słowa z lekcjonarza, a nie z kartek, przygotowanie modlitwy wiernych zawierającej tylko 4–6 wezwań, możliwość udzielenia Komunii św. pod obiema postaciami, itd. Trzecia faza po celebracji jest — jak wskazał referujący — podobnie ważna jak pierwsza i druga. Duszpasterze powinni towarzyszyć młodzieży po przyjęciu sakramentu bierzmowania i zachęcać ich do dawania świadectwa. Powinni zorganizować również pielgrzymkę do kościoła katedralnego. Ważnym momentem formacji młodzieży po bierzmowaniu jest zaangażowanie ich się w poszczególne wspólnotowe grupy eklezjalne działające przy parafii, jak: służba liturgiczna, schola, KSM, wolontariat i wiele innych, oraz obchodzenie rocznicy przyjęcia sakramentu bierzmowania przy okazji niedzieli Zesłania Ducha Świętego.

Drugi prelegent drugiej sesji we wprowadzeniu do swojego wystąpienia przywołał wypowiedź śp. ks. prof. W. Schenka, który w wydanej dwa lata po podpisaniu konstytucji o liturgii pozycji *Wprowadzenie do liturgii* wspomniał, że sakrament bierzmowania nie istniał wówczas w świadomości wiernych. Było to spowodowa-

ne — jak sam wyjaśniał — niezajomością teologii działania Ducha Świętego, teologii sakramentu bierzmowania przez wiernych oraz zbyt krótkim przygotowaniem do przyjęcia tego sakramentu.

Prezentujący swój referat zauważył, że sam proces przygotowania młodzieży do sakramentu bierzmowania od Soboru Watykańskiego II ewoluuje, czego jesteśmy świadkami. Przekłada się on m.in. na opracowanie i przygotowanie materiałów dydaktycznych i katechizmów, których jeszcze ok. 10 lat temu nie było, oraz na powstawanie w ostatnich latach z inicjatywy ordynariuszów instrukcji w sprawie przygotowaniu młodzieży do sakramentu bierzmowania. Referent omówił instrukcję obowiązującą na terenie diecezji opolskiej. Porównał ją z instrukcją obowiązującą na terenie diecezji legnickiej, prezentowaną przez swojego przedmówcę. Prelegent zwrócił uwagę na wyakcentowaną w instrukcji potrzebę uczestnictwa kandydatów do bierzmowania w niedzielnej Mszy św., korzystania z sakramentów świętych, uczestniczenie w katechezie szkolnej i przyparafialnej oraz aktywność w różnych grupach organizowanych przy parafii.

Pod koniec swojego wystąpienia zwrócił się do obecnych na sympozjum kapłanów i przyszłych księży z bardzo egzystencjalną zachętą, aby byli tymi, którym zawsze będzie się chciało zajmować przygotowaniem młodzieży do bierzmowania, poświęcać im swój czas, bo oni tego potrzebują i będą za to wdzięczni.

Ostatni prelegent w swoim wykładzie skupił się na następujących kwestiach: pedagogii św. Jana Bosko w przygotowaniu do życia chrześcijańskiego oraz przygotowaniu do sakramentu bierzmowania w rzeczywistości włoskiej w szerszym rozumieniu i w zawężeniu, ograniczając się do Sanktuarium Najświętszej Maryi Panny Wspomożycielki Wiernych w Turynie na Valdocco. Pierwszy temat polegał na wprowadzeniu i przybliżeniu zarazem pedagogii św. Jana Bosko, która miała za cel lepsze zrozumienie kolejnego centralnego tematu prelekcji.

Prezentujący swój referat przedstawił dokument wydany przez Konferencję Episkopatu Włoch poświęcony katechizacji, który akcentuje potrzebę dobrego przygotowania katechetów. Do ich zadań należy odnalezienie najważniejszych i najistotniejszych punktów przekazu katechetycznego. Etapy inicjacji chrześcijańskiej powinny być dobrze i kompetentnie przygotowane. Jednym z tych etapów jest przygotowanie do sakramentu bierzmowania. Wychowawcy, katecheci i duszpasterze mają myśleć tak jak Chrystus. Ponadto referujący na podstawie wspomnianego dokumentu zasygnalizował istnienie problemów związanych z katechizacją, mając na myśli proces przygotowania młodzieży do sakramentu bierzmowania.

W dalszej części prezentacji referent omówił wytyczne Konferencji Episkopatu Włoch dotyczące przygotowania młodzieży do przyjęcia omawianego przez nas sakramentu. Przygotowanie trwa od dwóch i pół do trzech lat. Generalnie udziela się go w okresie adolescencji. Jest to uzasadnione zachowaniem niewielkiego odstępu czasu od Pierwszej Komunii św., której kontynuacją i dopełnieniem jest sa-

krament bierzmowania. Przyspieszenie lub opóźnienie dopuszczenia do jego przyjęcia w poszczególnych parafiach należy do decyzji proboszcza i katechetów. Pomocą dydaktyczną w przeprowadzeniu katechizacji przygotowującej młodzież do przyjęcia omawianego przez nas sakramentu są kompetentnie przygotowane katechizmy wydawane przez salezjańskie wydawnictwo *Elle di ci*. Jak zaznaczył prelegent, znaleźć w nich możemy tematy związane z błogosławieństwami ewangelicznymi, przyjmowaniem i życiem wiarą, poznawaniem darów Ducha Świętego, przybliżaniem postaci biblijnych, którzy swoim życiem potwierdzali wiarę.

Prezentujący swój referat wskazał mocne i słabe strony włoskiego przygotowania młodzieży do przyjęcia sakramentu bierzmowania. Do negatywów, które wymagają poprawy, zaliczył: potrzebę przeniesienia do praktyki kompetentnie przygotowanych teorii katechetycznych oraz potrzebę solidnej formacji katechetów. Do pozytywów wymienił: dobrze i wzorowo opracowane teoretyczne ujęcie katechizacji, wolontariat katechetów, wspierających się nawzajem, oraz prace w małych grupach.

Podsumowaniem wszystkich wystąpień drugiej sesji była żywa i dynamiczna dyskusja, która ukazała potrzebę proponowanych i poruszanych tematów. Będzie to zachętą dla organizatorów do podjęcia nowych wyzwań związanych z przygotowaniem XXVIII Łądzkiego Sympozjum Liturgicznego, które dotyczyć będzie trzeciego sakramentu inicjacji chrześcijańskiej, którym jest sakrament Eucharystii. Należy mieć nadzieję, że będzie cieszyło się równie wielkim zainteresowaniem w środowisku osób duchownych, jak i świeckich, dla których liturgia jest momentem spotkania z Bogiem.

Ks. Radosław Błaszczuk SDB